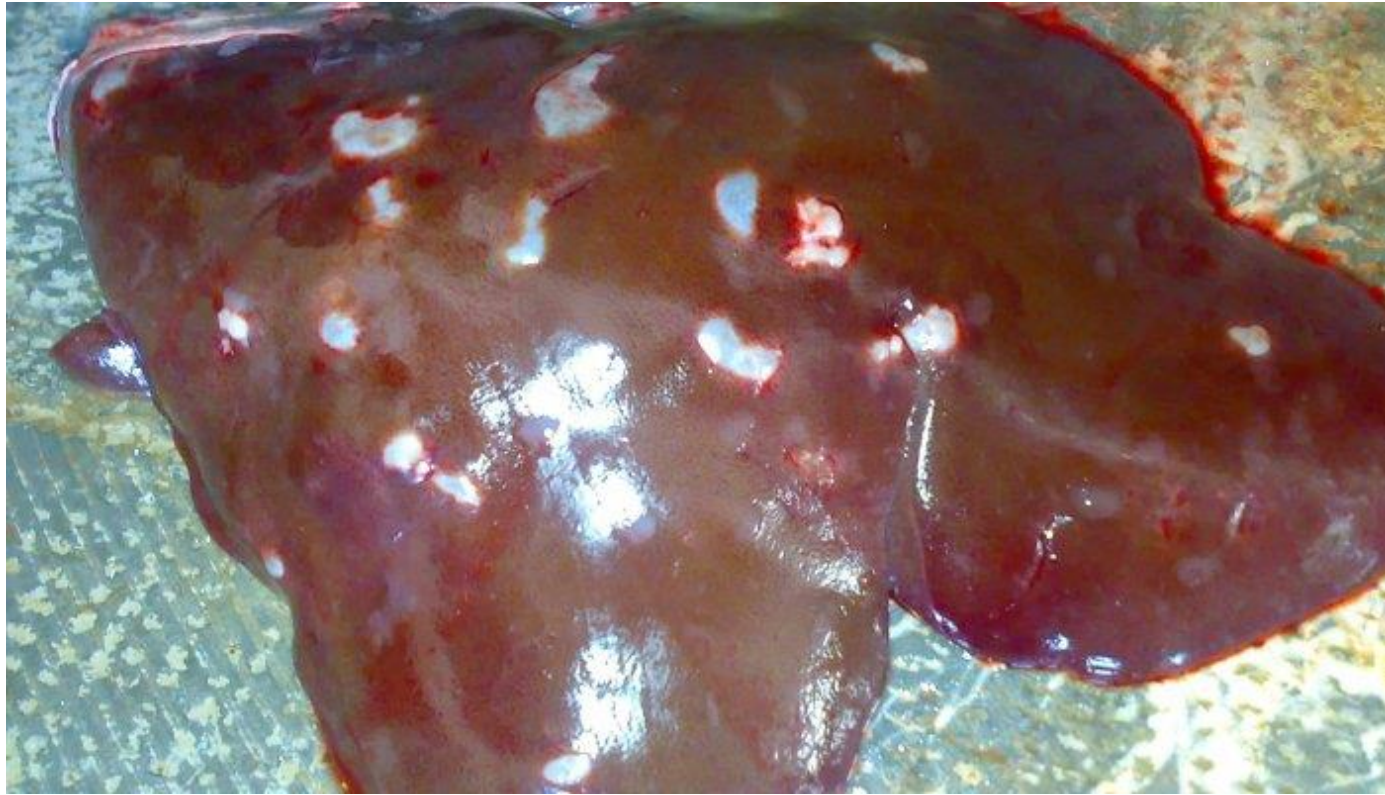

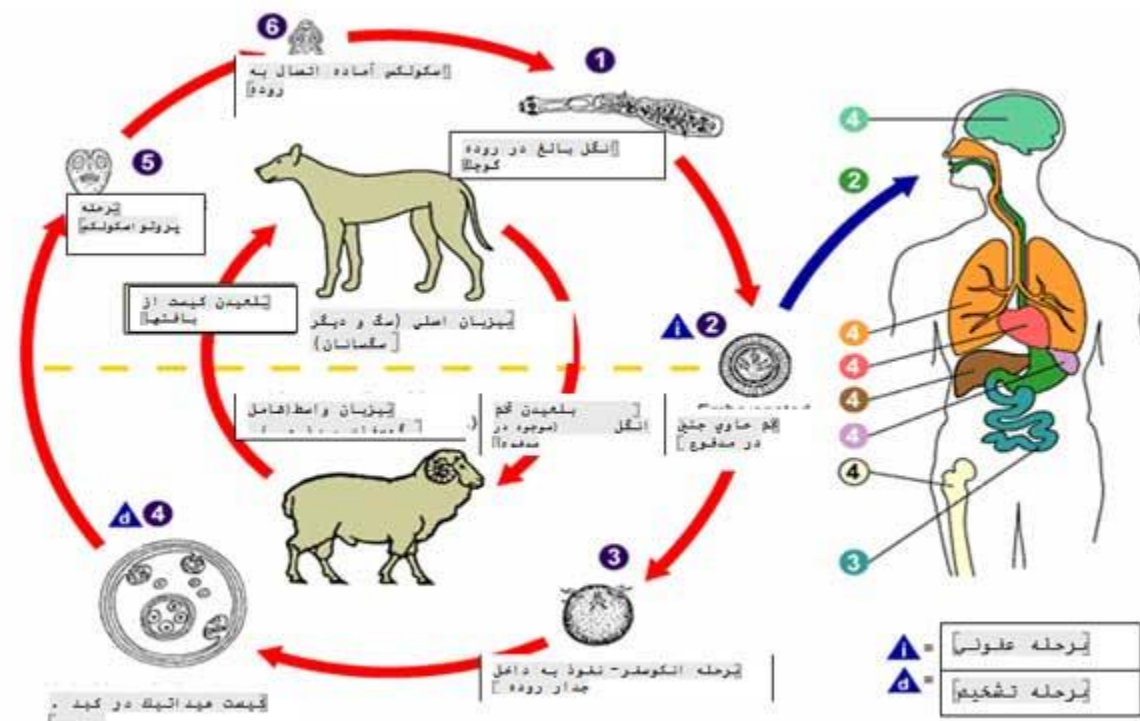
کیست هیداتیک

- بیماری هیداتیدوز یکی از مهمترین و قدیمی ترین بیماری های مشترک انسان و دام می باشد. که عامل آن یک نوع انگل از دسته کرمهای پهن بناه Echinococcus granulosus می باشد
- یکی از خطرناکترین بیماریهای قابل انتقال از حیوانات به انسان است واژه هیداتیس به معنی یک قطره آب است بیماری توسط نوزاد یک انگل روده ای سگ که وارد بدن انسان و دام می شود بروز می کند. کرم بالغ در روده سگ و نوزاد در بدن انسان و حیوانات اهلی نشخوارکننده زندگی می کند. عامل ایجاد بیماری مرحله نوزادی انگل اکینوکوکوس گرانولوزوس است.

چرخه زندگی انگل کیست هیداتیک

- چرخه زندگی این انگل بین سگ سانان و گیاهخواران تکمیل می شود. کره بالغ در روده کوچک گوشتخواران مخصوصا سگ ها زندگی می کند و تخم های خود را از طریق مدفوع به محیط بیرون می رساند. تخم های دفع شده در مدفوع سگ بلافاصله برای دام و انسان آلوده کننده است.
- گوسفند، گاو و بز نیز به هنگام چریدن و خوردن علف های آلوده تخم های اکیینوکوک را همراه علوفه آلوده وارد دستگاه گوارش خود می کنند و تخم ها پس از ورود به دستگاه گوارش میزبان باز شده و جنین قلابدار به درون بافت روده مهاجرت نموده و از طریق عروق روده یا مجاری لنفاوی، به کبد می رسند.
- تعدادی از آنها در کبد می مانند و تعدادی به ریه می رسند، تعداد کمتری نیز به سایر ارگانها مانند کلیه، طحال، عضلات و مغز حمل می شوند در این مرحله انگل پس از استقرار در بافت شروع به رشد و نمو کرده و طی چند ماه کیست های در اندازه های مختلف ایجاد می کنند حال در صورتی که سگ سانان از امشاء آلوده به این کیست نشخوار کنندگان تغذیه نمایند دوباره سیکل بیماری تکرار می شود.

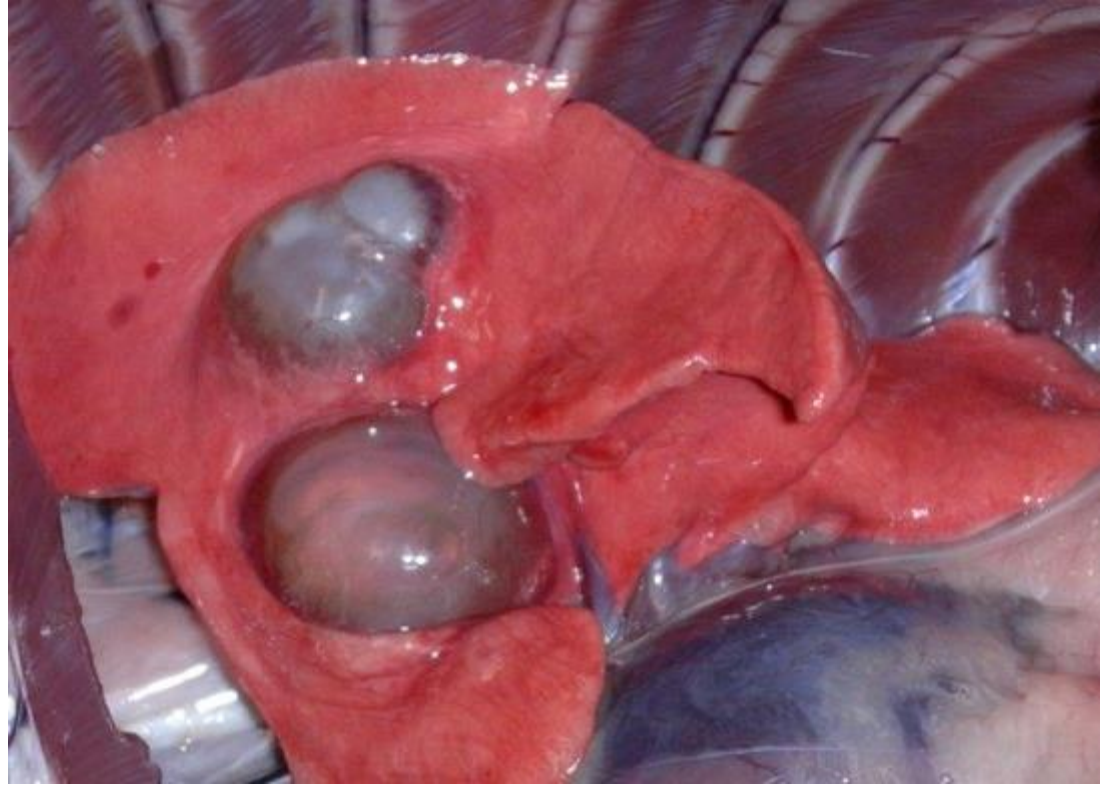
- یک مشکل اقتصادی و بهداشتی برای کشورهایی است که بیماری بصورت بومی در آن جا وجود دارد. پراکندگی انگل در سطح جهان وسیع بوده ولی شایعترین مناطق درگیر شامل مدیترانه، جنوب روسیه - شمال ایران - استرالیا و بلخارستان میباشد. روده سگ و میوانات دیگر مثل گرگ و گربه سانان مخزن اصلی کرم بالغ است در روده سگ کرم بالغ تخم ریزی می کند تخم ها دارای چند لایه و لایه ها از جنس کراتین و نسبت به تخمیرات محیط بسیار مقاوم و می توانند.
- در ۲ درجه سانتی گراد به مدت ۲ سال و در طبیعت بر حسب درجه حرارت و شرایط جوی بین ۳ تا ۸ ماه زنده بمانند. هر ۷ تا ۱۴ روز یکبار تخمها توسط سگ تولید و دفع می شوند تخمها توسط نشفوارکنندگانی مثل گوسفند خورده می شود در روده گوسفند جنین داخل تخم کمی تمایز پیدا می کند و این تخم قدرت نفوذ در دیواره روده را پیدا میکند.
- در این حالت بنام oncospheres نامیده میشود. بعد از نفوذ وارد جریان خون شده و به قسمتهای مختلف بدن مهاجرت می کند ولی مهمترین جاهایی را که انتفاخ میکند کبد و ریه است. در ۷۵ درصد موارد کبد درگیر می شود. در ۸۰ درصد موارد تنها یک کیست در یک ارگان تشکیل می شود. ولی در ۲۰ درصد موارد کیستهای متعدد در یک یا چند ارگان تشکیل می شود. در مملهای جدید این انگلهای بیشتر تخمیر شکل می دهند و تبدیل به فرم لارو میشوند که این فرم بنام larval echinococcal cyst نامیده می شود.
- در این حالت این انگل قدرت تکثیر غیر جنسی پیدا میکند و انگلهای جدید که به این روش بوجود می آید بنام protoscolices نامیده می شود. در این زمان گوشت آلوده به انگل اگر توسط سگ خورده شود protoscolices به دیواره روده سگ می چسبند و بعد از ۴۰ تا ۵۰ روز تبدیل به کرم بالغ شده و شروع به تخم ریزی می کند و بدین ترتیب سیکل مجدد تکرار می شود.

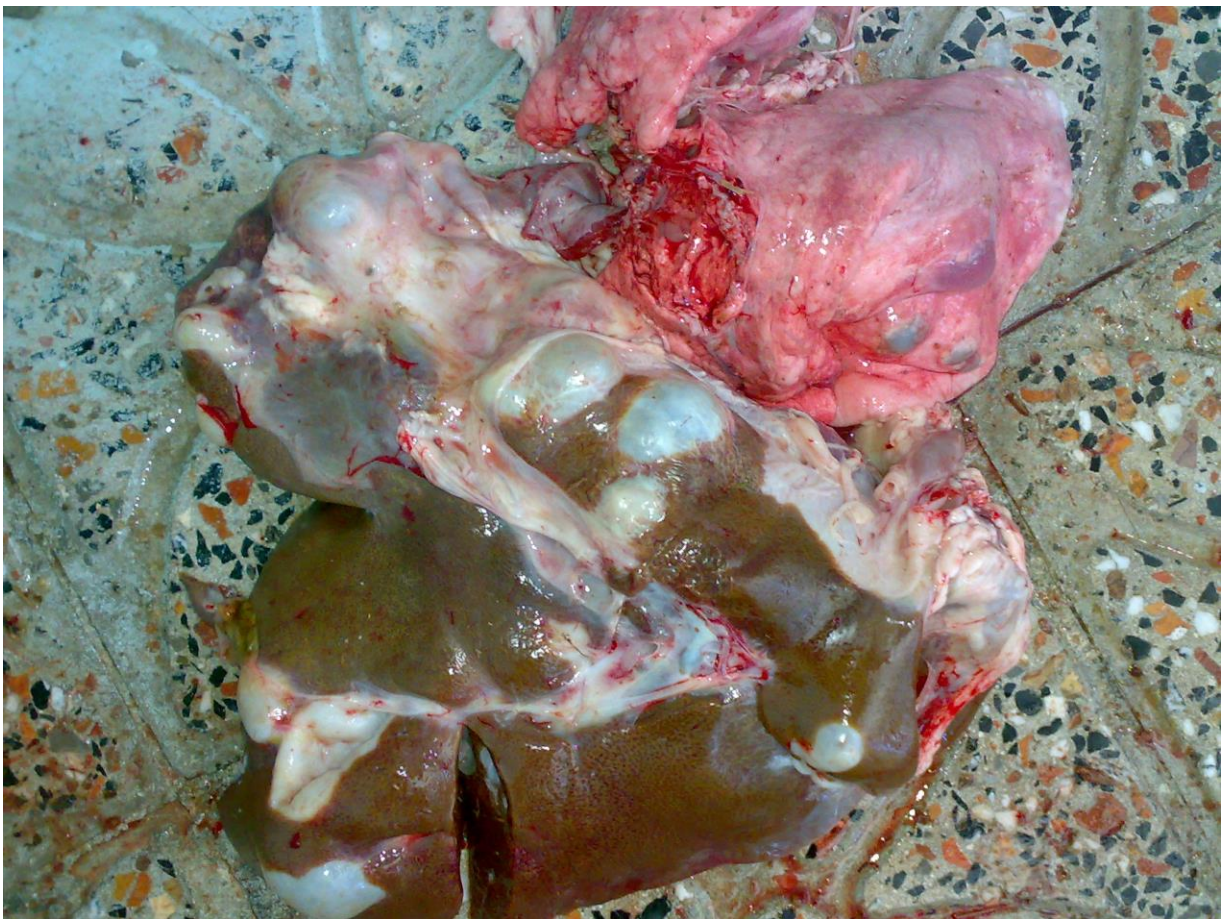
اهمیت بیماری کیست هیداتیک

- پراکندگی انگل در سطح جهان وسیع بوده ولی شایعترین مناطق درگیر شامل مدیترانه، جنوب روسیه، ایران، استرالیا و بلخارستان میباشد. میزبانان اصلی آن گوشتخواران بویژه سگ سانان هستند اما انگل در سایر حیوانات اهلی و وحشی از جمله گاو، گوسفند، روباه، خوک و شتر نیز دیده می شود.

علائم بیماری کیست هیداتیک

- پس از بلع تخم هر اندامی از بدن می تواند محل بوجود آمدن کیست باشد و بسته به اینکه در چه اندامی کیست ایجاد شده اختلال در عملکرد همان عضو را داریم.
- کیست های ریوی و کبدی شایع تر هستند. علائم این بیماری از درد ساده در محوطه راست شکمی گرفته تا تنگی نفس ، سرفه های خشک، عفونتهای ثانویه بدنبال پاره شدن کیست در اعضای داخلی و شوک آنافیلاکسی متخیر است گاهی تعداد این کیست ها به مدی در کبد افزایش می یابند که موجب از کار افتادن کبد خواهد شد که در صورت درمان نشدن منجر به مرگ می شود.
- علائم این بیماری بستگی به محل استقرار کیست (کبد، ریه، مغز، استخوان) ، بزرگی کیست و موقعیت کیست دارد. به عنوان مثال در مغز و چشم سریعاً ایجاد علامت می کند در حالی که در کبد سالها طول می کشد تا ایجاد علامت نماید.
- در حال حاضر جراحی کیست های هیداتیک در انسان تنها راه اساسی محالجه بیماری است اما این بیماری به راحتی از طریق جلوگیری از کشتار دام به روش غیر بهداشتی، کنترل تعداد سگهای ولگرد، درمان مستمر سگهای گله، جلوگیری از ورود سگهای ولگرد به زمینهای کشاورزی و آموزش همگانی مردم به پیشگیری و کنترل این بیماری قابل پیشگیری است.

نکات ساده پیشگیری از این بیماری

•

1- رعایت بهداشت فردی و محیط

2- ضد عفونی نمودن سبزیجات با توجه به اینکه سبزیجات، صیفی جات و میوه های بوته دار زمینی مثل توت فرنگی از عمده ترین فاکتورهای آلودگی به تخم این انگل می باشند حتما باید قبل از مصرف به خوبی با آب شستشو گردیده و برای اطمینان از جدا شدن تخم انگل از سبزیجات، چند قطره مایع ظرفشویی به داخل ظرف شستشو اضافه شود، سبزیجات چند لحظه در داخل آب تکان داده شود تا آب کف نماید.

درمان کیست هیداتیک

- بیماری تنها راه درمان بیماری در انسان عمل جراحی و خارج کردن کیست از داخل بدن است که آن هم بایستی با ظرافت خاصی انجام شود زیرا اگر در هنگام جراحی مایع موجود در کیست ها و یا قطعاتی از آن در بدن پخش شود شوک شدید یا کیست های ثانویه و جدید ایجاد می گردد.

- گاهی به علت گسترش کیست ها در اعضاء مختلف بدن و یا وجود کیست در منطقه حساس و خطرناک که دسترسی و عمل جراحی آن مشکل است از داروی آلبندازول جهت درمان استفاده می شود ضمناً بعد از عمل جراحی نیز برای حذف کامل کیست ها از داروی فوق استفاده می گردد. داروی فوق با دوز ۴۰۰ میلیگرم هر ۱۲ ساعت ۳ دوره چهار هفته ای می دهیم و بین هر دوره دو هفته دارو نمی دهیم. از داروهای دیگر مورد استفاده مبندازول و (به عنوان داروی کمکی) را میتوان نام برد

پیشگیری

- **پیشگیری و کنترل:** با توجه به میزان بالای آلودگی در دامها چنانچه در هنگام ذبح اندامهای آلوده در دسترس سگها قرار گیرد چرخه انتقال بیماری برقرار و سالیانه دهها نفر گرفتار این بیماری می گردند
- **آموزش بهداشت:** آگاه نمودن مردم در زمینه استفاده از سبزیجات به نموی که سبزی باید کاملاً با مواد ضدعفونی کننده شسته و بعد مصرف گردد.
- کسانی که دارای سگ خانگی و گله هستند، می بایست تماس محدودی با آنها داشته باشند). **زیرا موی بدن آنها ممکن است به تفم انگل آلوده باشد.** (نگهداری این حیوانات باید تحت نظر دامپزشک با معاینه دوره ای مرتب و استفاده از داروهای ضد انگل همراه باشد و از لمس کردن آنها نیز خودداری گردد.
- از کشتار حیوانات (گاو، گوسفند و بز) در خارج از کشتارگاه اکیداً خودداری شود و این کار باید در کشتارگاههای بهداشتی صورت پذیرد. ضمناً مردم در این فصول همکاری لازم را باید معمول دارند و از خرید گوشت و فراورده های دامی که معاینه نشده و مهر بهداشتی ندارند خودداری کنند.
- بازرسی لاشه و اندام ها در موقع کشتار، ضبط و معدوم نمودن اندام های آلوده به کیست به نموی که اندام آلوده از دسترس سگ دور نگه داشته شده و متماً سوزانده و یا دفن بهداشتی گردند.
- مبارزه با سگ های ولگرد شامل معدوم نمودن آنها از طرق مختلف و همچنین جمع آوری و دفن صمیغ زباله نقش مهمی در کاهش جمعیت سگ ها و مبارزه با این بیماری و سایر بیماری هایی که از طریق سگ به انسان منتقل می شود را خواهد داشت.
- آموزش به مردم در مورد اهمیت شستشوی دستها با آب و صابون.

• نکته:

- یکی از اشتباهاتی که در موقع شستشوی سبزیجات وجود دارد این است که بعد از شستشو، کل ظرف محتوی سبزیجات را روی آبکش میریزند که با این کار تخمهای انگل ته نشین شده در داخل ظرف دوباره روی سبزیجات پخش میشود، باید سبزیجات را از سطح آب برداشته شوند و آب باقیمانده دور ریخته شود.
- در صورتی که سگ دارید داروهای ضد انگلی به سگها داده و برای آنها شناسنامه تهیه نمایید و هر چند وقت یکبار آنها به دامپزشک ببرید.
- اگر کشتار دام مثل قربانی کردن و نذری دارید در صورت مشاهده کیست های کبدی در گاو و بخصوص گوسفند هرگز آنها را پاره نکنید چون باعث کیست هیداتیک چشمی در انسان میشوند و همچنین کبد حیوان را بطور بهداشتی دفن کنید چون اگر سگی این امشاء آلوده را بخورد دوباره سیکل انگل تکرار می گردد.
- محصور نمودن مزارع و جلوگیری از ورود سگ ها به آنها
- عدم تماس با سگ ها